

Kirjallinen kysymys KK 135/2026 vp

Timo Heinonen kok

Kirjallinen kysymys Kansallisarkiston Hämeenlinnan toimipisteen säilyttämisestä ja arkistotoiminnan alueellisesta saavutettavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Kansallisarkisto on kertonut sulkevansa Hämeenlinnan arkistotoimipisteen ja keskittävänsä toimintonsa muihin toimipisteisiin. Kansallisarkiston viimeaikaiset linjaukset ovat herättäneet laajaa huolta historiantutkijoiden, muiden arkistoaineistojen käyttäjäryhmien sekä Kanta-Hämeen asukkaiden keskuudessa. Nykyisiä linjauksia on toteutettu ilman aitoa vuoropuhelua alan asiantuntijoiden kanssa, eikä Kansallisarkistolla ole vuoden 2026 alusta lähtien enää ollut neuvottelukuntaa, joka aiemmin toimi keskeisenä keskustelu- ja kuulemisfoorumina. Tämä heikentää merkittävästi mahdollisuuksia arvioida tehtävien ratkaisujen pitkäaikaisia vaikutuksia tutkimukseen, sivistykseen ja kulttuuriperinnön säilymiseen.

On ymmärrettävää, että Kansallisarkistoon kohdistuu taloudellisia säästöpaineita. On kuitenkin syytä kysyä, onko nyt valittu voimakas siirtymä digitaaliseen aineistojen toimittamiseen ja vähenevään fyysiseen saatavuuteen kokonaisuutena kustannustehokas, tietoturvallinen ja huoltovarmuuden näkökulmasta kestävä ratkaisu. Digitaalinen saavutettavuus ei poista fyysisten arkistojen ja alueellisten toimipisteiden tarvetta, vaan täydentää niitä. Erityisesti nykyisessä kansainvälisessä turvallisuustilanteessa kulttuuriperinnön säilyttäminen, hajautettu varautuminen ja tutkimusaineistojen luotettava saatavuus ovat osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Lisäksi lakkauttamispäätös siirtää kustannuksia Hämeenlinnan kaupungille, sillä samassa rakennuksessa toimii kaupunginarkisto. Kansallisarkiston poistuminen tarkoittaa, että kaupunginarkistolle on löydettävä uudet tilat nopealla aikataululla. Tämä ei ole yksinkertainen tai edullinen ratkaisu, sillä arkistotilat vaativat erityisolosuhteet ja uusien tilojen rakentaminen tai muokkaaminen aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.

Hämeenlinnan arkistotoimipisteellä on erityinen merkitys, sillä sen aineistot kattavat laajasti Hämeen ja Uudenmaan alueita. Siirtämällä nämä aineistot Mikkeliin ne etäännyvät valtakunnan keskeisistä hallinnollisista ja tutkimuksellisista keskuksista. Mikkeli sijaitsee myös selvästi sivussa yliopistokaupungeista, joissa toimii Suomen historian oppiaineita ja joissa arkistoaineistoja käytetään säännöllisesti opetuksessa ja tutkimuksessa. Aineistojen käytön vaikeutuminen ei ole vain tutkijayhteisön ongelma, vaan sillä on laajemmat vaikutukset historiatietoisuuteen, koulutukseen ja demokraattiseen yhteiskuntaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 135/2026 vp

Onko hallitus valmis uudelleen arvioimaan ja muuttamaan Kansallisarkiston tekemää päätöstä,

miten hallitus arvioi Kansallisarkiston Hämeenlinnan toimipisteen sulkemisen vaikutuksia tutkimukseen, opetukseen ja kansallisen kulttuuriperinnön alueelliseen saavutettavuuteen ja

miten hallitus turvaa sen, että Kansallisarkiston alueellinen verkosto ja fyysisten arkistojen saatavuus säilyvät osana kansallisen kulttuuriperinnön suojelua ja demokraattisen tiedonsaannin edellytyksiä?

Helsingissä 9.4.2026

Timo Heinonen kok